

Case study: stilstaan heeft betekenis

Lerend evalueren in de context van primair onderwijs: Tijd voor Toekomst, KC de Uilenburcht, Beerta

Missie en context

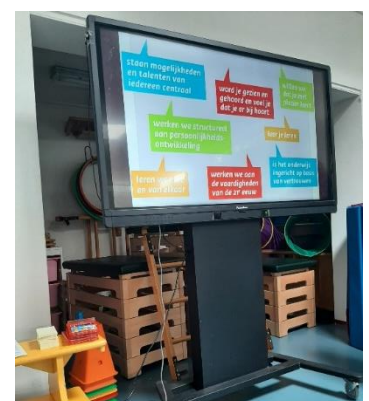
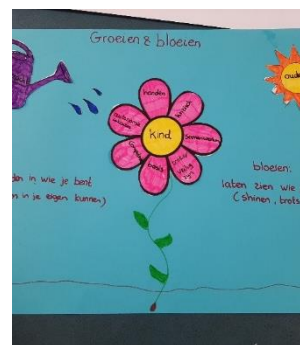
De provincie Groningen wordt gezien als de meest kansarme provincie van Nederland met 5 gemeenten in de top 10 van meest kansarme gemeenten (Tijd voor Toekomst, 2023). Voor grote delen van de provincie geldt dat er sprake is van intergenerationale armoede, een hoog percentage lager opgeleiden en mensen met weinig arbeidsmarktperspectief. Tijd voor Toekomst investeert in de jeugd van de provincie Groningen. Het wil bereiken dat kinderen dezelfde kansen krijgen, welke achtergrond ze ook hebben en waar ze ook wonen. Dat ze bewust bekwaam worden van hun omgeving, van zichzelf en van de kansen die ze hebben op de toekomst. Dat ze hun talenten kunnen ontwikkelen, zichzelf kunnen ontplooiën en kunnen worden wie ze willen zijn. Tijd voor Toekomst doet dit door nauw samen te werken met de scholen en hen middels een Verrijkte Schooldag te helpen hun aanbod verder te verbreden en te verrijken. Een verrijkte schooldag is extra lestijd, het doel is om leerlingen 6 uur extra lestijd per week te bieden. Tijd voor Toekomst brengt mogelijkheden en (lokaal) aanbod in beeld en laat scholen van elkaar leren. Daarbij is ondersteuning van o.a. de Hanzehogeschool. Scholen stellen zelf hun doelen en worden gedurende een proces van 2.5 jaar ondersteund door een innovatiebegeleider die de school scherp houdt door monitoring en evaluatie en helpt om de doelen te verwezenlijken.

Betrokkenen

KC de Uilenburcht in Beerta is in juni 2021 gestart met Tijd voor Toekomst. Directie, leerkrachten, leerlingen, ouders, gemeente Oldambt en de innovatiebegeleider van de Hanzehogeschool zijn de betrokkenen. In klein verband wordt er intensief samengewerkt met een schoolcoördinator, coalitieondersteuner en innovatiebegeleider. De missie van de Uilenburcht is als volgt:

leder kind is uniek en ontdekt samen met anderen de wereld met hoofd, hart en handen. Vanuit een uitgebreide verkenning met het team van betrokkenen is er met elkaar antwoord gegeven op de vraag: wat gun jij het kind op de Uilenburcht?

Hier kwam uit voort dat de Uilenburcht wil versterken wat er al goed gaat, Tijd voor Toekomst verbinden met al het moois wat al plaatsvindt en echt iets toevoegen aan de schooldag voor alle kinderen. Kenmerkend voor de gezamenlijke co-creatie sessie was de uitspraak: *“Als je voor een dubbeltje geboren bent word je nooit een kwartje, maar laten wij ervoor zorgen dat ze in ieder geval 15 cent worden en liefst nog meer”*. Hieruit sprak veel moed en daadkracht om met het Tijd voor Toekomst programma een verschil te gaan maken met elkaar.

In het voorjaar van 2023 vond de derde tijdlijnevaluatie plaats, die anders was dan de eerdere tijdlijnevaluaties. Na veel ontwikkelingen en inspanningen van betrokkenen, vooral van de directie rondom het organiseren van de verrijkte schooldag, was er behoefte aan een andere evaluatieaanpak dan de voorgestelde tijdlijn. Er werd gekozen voor een kringgesprek waarin wrok en weerstand besproken werden, wat resulteerde in hernieuwde motivatie om het innovatieproces voor de verrijkte schooldag voort te zetten.

Impact

Door lerend te evalueren met alle betrokkenen rondom de verrijkte schooldag en met onderzoek creëren we impact en op grotere schaal een blauwdruk om Tijd voor Toekomst makkelijker op meer scholen uit te rollen. Zodat leerkrachten, leerlingen en de regio met veel plezier invulling geven aan extra lestijd en we de kansen van kinderen zien vergroten en ze nieuwe dingen zien ontdekken. Voor KC de Uilenburcht worden de werkzame principes van de verrijkte schooldag langzamerhand zichtbaar. De belangrijkste opbrengst van het lerend evalueren is dat de betrokkenen hebben leren stilstaan. Stilstaan krijgt betekenis. Maar dan wel in de vorm die het best past bij de betrokkenen en context. En soms is dat de vorm dat een tijdlijnevaluatie helemaal niet plaatsvindt op het moment dat het wel gepland staat. Ook betekent dit dat wanneer er wel voor een tijdlijnevaluatie wordt gekozen er een onderdeel aan wordt toegevoegd. Namelijk het onderdeel 'leervragen formuleren' waarmee de tijdlijnevaluatie eindigt. Gezamenlijk is bepaald dat dit wordt behouden in de evaluaties die worden gedaan in het toewerken naar de structurele verrijkte schooldag op KC Uilenburcht. Dit heeft hernieuwde energie opgeleverd onder de betrokkenen.

Geleerde lessen

- Het is cruciaal om individuele perspectieven niet over het hoofd te zien. In de gebruikelijke vergaderen en evaluatie manieren binnen deze context wordt de collectieve validatie vaak gemist. Neem de tijd om de perspectieven van alle betrokkenen te verzamelen.
- Communiceer op een begrijpelijke manier met betrokkenen en gebruik de taal die hen vertrouwd is, bij voorkeur het Gronings. Verbind nieuwe methoden met vertrouwde terreinen door de missie, visie en doelen van de school, zoals een 'growth mindset', te benadrukken.
- De timing van een tijdlijnevaluatie is van groot belang. Het plannen van een evaluatie op een donderdagmiddag van 15.30 tot 17.00 uur is niet ideaal in deze context. Ga voor een team- of margedag indien mogelijk voor meer concentratie.
- Sluit aan bij het tempo en de kracht van de betrokkenen en laat tegelijkertijd de waarde van stilstaan en achteruit kijken zien. De betrokkenen uit deze context staan van nature minder stil maar worden, vaak door de "waan van de dag" en "de plicht roept", gedwongen snel concreet te worden en stappen te zetten. Hier zit ook vaak de energie dus ga hier niet aan voorbij maar benut de kracht en laat de waarde zien van het bewust stilstaan, terugblikken alvorens je verder kan denken en ontwikkelen. Dit is iets waar de tijd voor moet worden genomen.
- Een tijdlijnmethode helpt in het gezamenlijk als collectief optrekken, het creëert saamhorigheid en motiveert.
- Door de tijdlijnmethode aan te passen op wat er op dat moment nodig is vanuit de betrokkenen uit de context zijn er nieuwe variaties op de tijdlijnmethodiek ontwikkeld. De variaties op de tijdlijnmethode zijn waardevol voor de innovatiebegeleider/onderzoeker/facilitator.

Nikki Jepkema

Docent-Onderzoeker Instituut voor Sportstudies Hanzehogeschool Groningen

[Tijd voor Toekomst - Breder, beter en rijker aanbod aan kinderen \(tijd-voor-toekomst.nl\)](https://www.tijd-voor-toekomst.nl)